

Ringen er sluttet for armbåndsuret

Armbåndsuret er et barn av 1. verdenskrig. Det var for plundrete å få opp lommeuret i kuleregnet.

Det aller første armbåndsuret ble laget av Patek Phillippe i 1867. Klokkemakerne Antoni Patek og Adrien Phillippe var fra henholdsvis Polen og Frankrike, men de hadde butikken i Genève i Sveits. De to var først også med stoppeklokker og tidels sekund. Men armbåndsuret slo ikke an som erstatning for lommeuret. Et mannfolk gikk med lommeur, armbåndsur var for rike kvinner.

I krig

I 1880 fikk den tyske keiseren laget 2000 armbåndsur til sine marineoffiserer. Det var blant de første som ble masseprodusert på den måten. Offiserer i den sørafrikanske boerhæren brukte også armbåndsur. Men urene var upopulære blant menn ellers.

Hver by sin tid

På den tiden var det ennå strid om hva armbåndsurene skulle vise. Frankrike og England kranglet om døgnet begynte i Paris eller London. Felles tid over hele Norge kom først i 1895. Før dette hadde hver landsdel sin egen tid, basert på når solen sto i sør. Det var fire minutters tidsforskjell mellom Kristiania og Drammen, og 22 minutter mellom Kristiania og Bergen. Togførerne måtte stille om klokken mellom stasjonene.

Cartier

I Paris hadde Louis-Francois Cartier slått seg opp som "kongenes juveler og juvelerenes konge". Han lanserte stadig nye, eksklusive kolleksjoner av ur, smykker og andre produkter som lightere og penner. Louis Cartier leverte til det franske hoff, og designet det meste selv. I 1904 møtte Cartier den brasilianske lufarts-pioneren Alberto Santos-Dumont. Han var misfornøyd med

lommeuret når han var ute og fløy. Han ville gjerne ha begge hendene på stikka, og samtidig se hva klokka var. Cartier designet et flatt ur til sin venn Santos. Dette ble opprinnelsen til det som Cartier feilaktig døpte "verdens første armbånds-ur". Alberto satte en distanserekord i 1907 med sitt nye ur på håndleddet. Designet skulle vise seg å være så slitesterkt, at uret er i Cartiers kolleksjon den dag i dag. Cartier var en typisk trendsetter, og dermed ble armbåndsuret in blant de hippeste. 20 år senere hadde også Charles Lindberg ur på håndleddet da han som førstemann fløy fra New York til Paris.

Første verdenskrig

Det var ikke før i 1. verdenskrig at armbåndsuret kom i bruk for alvor. Soldatene fant raskt ut at det var en del lettere når man var i krig, å ta et raskt blick på håndleddet, enn å stå og fomle med et lommeur. Under krigen ble det nødvendig at store offensiver var fullstendig synkroniserte. Derfor fikk tyske soldater utlevert armbånds-ur av hæren. Etter krigen fikk soldatene lov å beholde disse urene, og de ble populære.

Louis Cartier ble også inspirert av krigen.

Da han fikk øye på en amerikansk tanks i 1917, ble han fascinert av både styrke og utseende. Resultatet ble modellen Cartier Tank, som er den mest kjente av alle Cartiers modeller.

Rolex startet opp i London 1905, men flyttet virksomheten til Genève i 1919. Rolex var først med vanntette urkasser, og dato på urskiven. Rolex-klokker har blitt statussymboler verden rundt. Hvor navnet Rolex kommer fra, er usikkert. Noen mener det etterlikner lyden av en klokke som trekkes opp.

Dårligere

Under depresjonen i 1930-årene gikk mange klokkefabrikanter over ende, og under 2. verdenskrig ble produksjonen stoppet i de fleste land. I Sveits fortsatte imidlertid produksjonen, og de utviklet spesialmodeller for jagerpiloter og dykkere. I 1957 kom det første armbåndsuret med elektrisk batteri, og utover 1950 og 1960-tallet ble armbåndsurene stadig mindre og lettere.

Quartz-uret ble oppfunnet i slutten av 1920-årene, men det var først i 1970 at oppfinnelsen av den integrerte strømkretsen gjorde det mulig å bruke den i armbåndsuret. Kun 13 prosent av urene som blir produsert i dag, er mekaniske.

Sveitsisk klokkeindustri ble hengende etter, men i 1983 introduserte de Swatch-konseptet, et billig ur som ble mote.

Mobiltelefoner

Importen av armbåndsur har nesten blitt halvert på ti år, fra 1,5 millioner ur i 1999 til litt over 800.000 i 2009.

Særlig blant unge folk er det mange som ikke har klokke på armen, fordi de har mobiltelefon med klokke i lommen. Med mobilen kom på en måte lommeuret tilbake fra de døde. Men den nye "Ipod nano", som nettopp er lansert, kan spennes på håndleddet og brukes som armbåndsur. Slik surrer historien i sirkler.

Kilde: Stavanger Aftenblad 17.09.2010.

- Hvilket land produserte armbånds-ur til militæret først?

England

Tyskland

Frankrike

- Når fikk vi felles tid for hele Norge?

1795

1895

1995

- Hva het ur-designeren i Paris?

Jimmy Carter

Louis Cartier

Carte Blanche

- Hva heter billig-konseptet fra Sveits?

swatch

watch

squash